

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3247/2022. (V. 18.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.400/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Palotai Dániel ügyvéd) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.400/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, mivel a hivatkozott bírósági végzés az indítvány szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), valamint (7) bekezdéseit.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja részére jogi képviselője útján 2017. szeptember 27. napján kelt és 2018. március 28. napján postára adott beadványában kártalanítás iránti kérelmet terjesztett elő a büntetés-végrehajtási intézetekben töltött fogva tartása vonatkozásában az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt a büntetések, az intézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) alapján. A kártalanítási kérelemben a sérelmes időszakot a 2013. október 19. napjától 2014. június 10. napjáig jelölte meg. Ezt követően az elítélt védője útján a 2018. január 23. napján kelt beadványában az elítélt fogvatartásának 2014. november 13. napjától kezdődő időszakra vonatkozóan csatolt kimutatást, majd a 2018. március 19. napján benyújtott beadványában ismét csatolta az elítélt 2013. október 19. napjától kezdődő fogvatartására vonatkozó kimutatást, és úgy nyilatkozott, hogy 2016. november 13-at követően a határozathozatal időpontjáig kéri a kártalanítás megállapítását. Ezt követően az elítélt védője úgy nyilatkozott 2018. május 7. napján, hogy a kártalanítás megállapítását fogvatartásának 2013. október 19. napjától 2017. július 7. napjáig terjedő időszakra kéri. Az elítélt a büntetés-végrehajtási intézetek vonatkozásában elsődlegesen a túlsúlyosságra hivatkozott, egyéb sérelmeit a mellékletként csatolt, Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB) benyújtott kérelmével egyezően jelölte meg.
- [3] A Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a 2021. március 5. napján meghozott 50.Bv.3518/2020/4. számú végzésével az elítélt büntetés-végrehajtási intézetekben töltött fogvatartása vonatkozásában az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt előterjesztett kártalanítás iránti kérelmet 2017. március 28. napjától 2017. július 7. napjáig terjedő időszakra érdemben, míg 2013. október 20. napjától 2017. március 27. napjáig terjedő fogvatartási időszakra érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [4] 1.2. Az elsőfokú bíróság végzésével szemben az elítélt és védője a törvényes határidőn belül terjesztett elő fellebbezést, míg a bv. ügyész jogorvoslati nyilatkozatot nem tett. A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.400/2021/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését azzal hagyta helyben, hogy az elítéltnak a büntetés-végrehajtási intézetekben töltött fogvatartása vonatkozásában az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt előterjesztett kártalanítás iránti kérelmét a 2013. október 19. napjától 2017. január 19. napjáig terjedő időszak vonatkozásában érdemi vizsgálat nélkül, míg a 2017. január 20. napjától 2017. július 7. napjáig terjedő időtartamot érdemi vizsgálat alapján tekintette elutasítottnak. Indokolásában az elsőfokú bíróság végzésének elírását pontosította. Többek között kiemelte, utalva az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatára, hogy a Bv. tv. új átmeneti rendelkezése a jogosultak körét kibővítette, és az ő vonatkozásukban külön rendelkezve a Bv. tv. 436. § (11) bekezdése alapján előírta, hogy a 10/A. § (4) bekezdésében meghatározott hat hónapos jogvesztő határidő a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és

a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény 42. §-a hatálybalépésének napjával, azaz 2017. január 1-jével kezdődik. Ugyanakkor azt is megállapította, hogy nem foghatott helyt a védőnek a kártalanítás iránti kérelem késedelmes előterjesztésével összefüggésben előadott érvelése, mivel a Bv. tv. 75/B. § (5) bekezdése [2020. december 31. napjáig hatályban volt Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdése] a kártalanítási igényérvényesítés lehetőségét kimentést nem tűrő, jogvesztő határidőben állapította meg. Rögzítette továbbá, hogy az elítélt védője útján előterjesztett kártalanítás iránti kérelem a 2017. január 20. napjától 2017. július 6. napjáig terjedő időszak vonatkozásában tekinthető érdemben elbíráltnak, ugyanekkor jogsérelem hiányában megalapozatlannak. A fentiek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését e fentiek szerinti pontosításokkal, helyes indokainál fogva helybenhagyta.

- [5] 1.3. Az indítványozó jogi képviselője útján ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a másodfokú bíróság végzése alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII cikk (1) és (7) bekezdéseinek, a tisztességes bírósági eljáráshoz, valamint a jogorvoslathoz való jogának sérelme okán (véltetően elírás folytán az indítványban és az indítványkiegészítésben az Alaptörvény XVIII. cikke került megjelölésre) és semmisítse meg azt.
- [6] Az indítványozó alkotmányjogi panaszja indokolásában, majd az Alkotmánybíróság főtákarának felhívására kiegészített indítványában az ügy tényállásának, valamint a befogadási feltételeknek a részletes ismertetését követően kifejtette, hogy a másodfokú bíróság jogerős végzése álláspontja szerint sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, valamint a jogorvoslathoz való jogát. Hivatkozott az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésére, mely szerint senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni. Továbbá utalt az EJEB azon álláspontjára, amely szerint a zsúfolt körülmények közötti fogva tartás nem tartja tiszteletben az alapvető emberi méltóságot, kimeríti az Emberi Jogok Európai Egyezménye 3. cikke szerinti embertelen és megalázó bánásmód fogalmát. Előadta, hogy a fogva tartása szinte egész ideje alatt emberi méltóságát sértőek voltak az elhelyezési körülményei a túlszűfolttság okán, ezért élt a Bv. tv.-ben biztosított kártalanítási kérelemmel. Ugyanakkor a másodfokú bíróság a végzését nézete szerint nem független és pártatlan eljárás keretében hozta meg. Hosszasan idézte a jogerős döntés indokolását, kifejtve, hogy álláspontja szerint ügyében annak indokolása „nem állja meg a helyét”, nézete szerint ugyanis nincs közvetlen kapcsolatban az általa elsőfokú végzés elleni fellebbezésében előadott indokokkal, azokra közvetlenül nem reagál, mivel nem azt sérelmezte, hogy a Bv. tv. 436. § (10) és (11) bekezdései a jogosultak körét nem bővítette ki, vagy nem jogot megállapító jogszabálynak minősülnek. Érvelése szerint a másodfokú bíróság indokolása a fellebbezésére érdemben egyáltalán nem reagál.
- [7] Kifejtette továbbá, hogy a Bv. tv. 436. § (10) és (11) bekezdései együttes értelmezése szerint esetében a jogvesztő határidő a Bv. tv. 75/B. § (5) bekezdése alapján az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények tényleges megszűnését követő hat hónap. Ezért álláspontja szerint mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróságnak a kérelmet elkészttség okán, érdemi vizsgálat nélkül történő elutasítását megállapító döntése megalapozatlan, következtelen, azt a bíróságok bizonyítékok hiányában hozták meg. Nézete szerint a jogorvoslathoz való jogának sérelme azáltal következett be, hogy a másodfokú bírósági döntés elzárta őt az igényérvényesítés lehetőségétől. Emellett a bíróságok nem biztosították a jogállamiságból és a független, pártatlan bírósághoz való jogból levezetett tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot.
- [8] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokait.
- [9] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [10] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a támadott másodfokú végzés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény több rendelkezésének a sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb

döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [11] 2.2. Az indítványozó által kifogásolt másodfokú bírósági végzés ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [12] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló, kártalanítási igényt előterjesztő személy nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírósági végzéssel szemben, így az indítványozó érintettnek tekinthető, továbbá jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [13] Az indítványozó jogi képviselője 2021. április 30-án vette át a jogerős végzést, és 2021. június 25-én az elsőfokú bíróságon nyújtotta be az alkotmányjogi panaszát, ezért az az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül került benyújtásra.
- [14] 2.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem feltételeit az Abtv. 52. § (1b) bekezdése – annak a)–f) pontjai – rögzítik. A panasz ezeknek a feltételeknek az alábbiak szerint felelt meg.
- [15] A panasz tartalmazza azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza. Tartalmazza az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést. Megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Kifejezett kérelmet ad elő a bírói döntés megsemmisítésére.
- [16] 2.4. Az indítvány ugyanakkor az Alaptörvény III. cikkének sérelmét is említette. Ezen alaptörvényi cikk tekintetében azonban az indítványozó semmilyen indokolást nem adott elő, erre nézve nem indokolta alapjogi sérelmének fennállását. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az indokolás hiánya {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadályá.
- [17] 2.5. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában rögzített, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [18] Az Alkotmánybíróság az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikke (1), valamint (7) bekezdéseibe foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, valamint a jogorvoslathoz való jog sérelmét állító részei tekintetében hangsúlyozza, hogy az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [19] Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően az Alkotmánybíróság hatáskörébe kizárólag a bírói döntéseknek az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamenyny jog sérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság a fentiekkel összefüggésben megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelme vonatkozásában kizárólag a bíróság törvényértelmezését

vitatta. Míg a másodfokú bíróság pártatlanságának, valamint függetlenségének kételyével összefüggésben semmiféle érvelést nem adott elő, érdemi indokolást nem tartalmazott, azt kizárólag az általa sérelmezett döntés tartalmának okán állította. Az Alkotmánybíróság ezért arra a következtetésre jutott, figyelembe véve a másodfokú bíróságnak a jogerős végzésében kifejtett indokolását, hogy sem az indítvány, sem az Alkotmánybíróság főtítkára felhívására kiegészített indítvány nem állított a sérelmezett döntéssel kapcsolatban bírói döntés érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel. Az indítványozó tehát a bírói törvényértelmezést anélkül vitatta, hogy értékelhető, alapjogi sérelemre vonatkozó indokolást adott volna elő, így az sem a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, sem a jogorvoslathoz való jog indítványozó által állított sérelmével összefüggésben nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.

- [21] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. május 3.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2735/2021.

• • •